

"Uden hud intet hår ingen rub uden stub uden damer" lyder nogle linier i Benny Andersens digt Damer, hvor han med den særligt andersenske underfundighed og sproglige lune leger med sproget, som han i digtet leger med sin kærlighed til damer. Så på en måde handler digtet om besværligheden ved, men også kærligheden til damer, men samtidig handler det også om Andersens manglende besværlighed og kærlighed til og med det danske sprogs lune, varme musik. Benny Andersens sprog er musik, hans stil er let, som når en teenager bruger hele morgenen på at få sit hår til at se tilfældigt ud. På samme måde er Danni Tomas tekst Damer en hyldest til kvinden, men samtidig er den interessant, fordi dens bløde r-n-b-lyd passer så godt på det Andersenske sprog dog uden dens underfundige tvetydighed, men mere som en direkte hyldest til kvinden "Du sexet og du ved det og nogle gange er sexet svært at lev´ med, men jeg føler at vi styrer skuden". På den måde ophæver Danni Tomas nordjyske r-n-b sin egen modsætning gennem gentagelserne i sangen "Damer, damer, damer".

Forløbet starter ud med overvejelser om, hvad et digt i det hele taget er ud fra en sammenligning af en kagebogsopskrift med Johannes V Jensens digt, ved frokosten. Derefter folder forløbet sig ud i en række met

diske læsninger af lyrik fra forskellige litteraturhistoriske perioder med fokus på genre, fremstillingsformer, metrik, sprog, billedsprog, komposition, fortælleforhold, dramatiske figurer og ordklasser.

MATERIALER TIL FORLØB 3

1. Textanalyse.dk, Anne Bøndergaard red. 2014, s. 80-130
2. Ukendt forfatter, Stegte kødboller med karrysauce (1982)
3. Johannes V Jensen, Ved frokosten (1906)
4. Morten Nielsen, Skæbne (1945)
5. Johannes Fibiger og Gerd Lütken, iBog, Litteraturens veje, kap. 0 afsnittet "En biografisk læsning af HC Andersens Tepotten" (2012)
6. Thomas Kingo, De fattige udi Odense Hospital (1689)
7. R. Broby Johansen, Blod, Bordelpige dræber ufødt (1922) og Ligskænder (1922)
8. Emil Aarestrup, Der er en sjæl i denne Albu (1838)
9. Sophus Claussen, Ekbátana (1896)
10. Emil Bønnelycke, Hymne til min barndoms Gader (1927)
11. Peter Faber, Den tapre landsoldat (1848)
12. Tom Kristensen, Nat i Berlin 1921 (1927)
13. Per Højholt, Månen forklaret (1993)
14. Benny Andersen, Damer (1964)
15. Danni Toma, Damer (2014)

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/6-benny-andersen-sprog-og-stil/>

LEKTION 1

SEKVENSER

RØDDER FORLØB 6
INTRODUKTION TIL FORLØBET
– HVAD ER ET DIGT? HVAD ER LYRIK? GENRER

- A. Vis dem Karolines kokebog og lad dem analysere det som et digt – hvorfor er det ikke et digt?
- B. Introduktion til digtforløb (se nedenunder) og lad dem derefter overveje, hvorfor Johannes V Jensens tekst er et digt?

Tekstanalyse.dk s. 80-83:

Et digt er en novelle, der har været i syrebad (komprimeret), ordmalerier. Definition på et digt:

1. Tekst der udtrykker en stemning / en opfattelse og følelser
 2. Opdelt i strofer med vers eller verselinier
 3. Særlig metrik –trykstærk og tryksvag (rim og rytme)
 4. Ikke normalsprog, men brug af anderledes vendinger samt troper og stilfigurer
- C. Spørg klassen om kokebogsopskriften ud fra dette er et digt / lever op til nogle af disse definitioner?
- D. Gruppearbejde: Johannes V Jensens digt:
1. Præsentation: -hvem er digtets forfatter – hvad er digtets titel, -hvornår er det skrevet, -i hvilken digtsamling
 2. Genrer: overgenre (fiktionsprosa, lyrik, drama, sagprosa), lyrisk hovedgenre (episk digt, lyrisk digt, rimdigt, prosadigt, lyddigt, figurdigt, metadigt, systemdigt osv.)
 3. Litterær stilart (barok, romantik, ekspressionisme, realisme, surrealisme, konfrontationsmodernisme, konkretisme, firserlyrik osv.)

LEKTIE

1. Tekstanalyse.dk s. 80-83
2. Stegte kødboller med karrysauce (Karolines køkken): <http://arla.dk/opskrifter/Stegte-kodboller-med-karrysauce/>
3. Johannes V Jensen, Ved frokosten (1906) (Danske digte, Rosinante s. 938)

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/6-benny-andersen-sprog-og-stil/>

LEKTION 2

SEKVENSER

Biografisk vinkel – hvornår er det relevant?

Resume, persongalleri, fysisk miljø, historisk tid, personkarakteristik, tema, fortællerholdning elevoplæg om læsninger af Tepotten

Tekstanalyse.dk s. 84-90:

1. Resume? -historien er ofte en følelsesmæssig eller sansemæssig udvikling
 2. Persongalleri
 3. Fysisk miljø
 4. Historisk tid
 5. Personkarakteristik: jeg-fortælleren: personernes: fortid, opførsel, følelser, holdninger, livsværdier, udvikling
 6. Tema: -menneskelige konfliktdimensioner (hovedtemaer og bitemaer) (tekstens modsætninger) -eksistenstielle hovedspørgsmål; hvem er jeg osv.
 7. Fortællerholdning;
- A. Indledende gruppeopgave: svar på spørgsmålene til Morten Nielsens Skæbne (s. 90 boksen) -udfyld for de enkelte strofer!
- B. Opsamling (10 min.)
- C. Til sidst siger læreren lidt om den biografiske læsning: det at læse biografisk; at se på tekster som udtryk ubevidst for forfatterens eget liv -kan man forstå Morten Nielsens Skæbne selvbiografisk? - 2. verdenskrig og værnemagere!!!

LEKTIE

1. Tekstanalyse.dk s. 84-90
2. Morten Nielsen, Skæbne (1945) (Danske digte, Rosinante s. 1192)
3. Litteraturens veje s. 16-17 En biografisk læsning af HC Andersen Tepotten

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/6-benny-andersen-sprog-og-stil/>

LEKTION 3 - 1/2

SEKVENSER

Tekstanalyse med fokus på: fremstillingsformer
-monolog -indre og ydre, -komposition, -fortalte forløb, tidsforløb, fortællerforhold (implicit fortæller, explicit fortæller, alvidende fortæller)

Introduktion til "hvordan fortælles"? ([tekstanalyse.dk](#) s. 102-114). Fremstillingsformer:

Monolog: -én person taler

1. Ydre monolog: én person der taler til en bestemt person der ikke har mulighed for at svare (åbenlys ydre monolog eller skjult ydre monolog)
2. Indre monolog (ikke enetale, men enetanke (åbenlys indre monolog og skjult indre monolog))

Komposition:

1. Ydre komposition: (digtets fysiske fremtræden)
 - i. antal strofer
 - ii. verslinien
 - iii. layoutet (eksempelvis figurdigte / visuel poesi) -figurativ poesi (udtrykker det der står), -nonfigurativ visuel poesi (ligner intet genkendeligt)
 - iv. typografien

2. Indre komposition (digtets disposition)

- v. digtets fortalte forløb: (den rækkefølge det fortalte fortælles i) -handlingsudviklin
- vi. digtets tidsforløb (kronologisk tid, anakronistisk tid, akronisk tid = øjeblikket / mangel på tid)

Fortælleforhold:

Ikke så tydelig adskillelse af fortæller og forfatter som i noveller og romaner, da digtet ofte udtrykker forfatterens intime følelser.

1. implicit fortæller (digtets skjulte stemme, det lyriske jeg)
2. explicit fortæller (1. personsfortæller: tilkendegiver hvem vedkommende er gennem jeg-formuleringer, 3. personsfortæller: han eller hun i teksten)
3. alvidende fortæller

LEKTION 3 - 2/2

SEKVENSER

RØDDER FORLØB 6
FÆLLES INTRODUKTION TIL
BESÆTTELSESTIDENS LITTERATUR I DK

- A. Kort gruppearbejde med Thomas Kingo, De fattige udi Odense Hospital; se på fremstillingsformer, komposition og fortælleforhold (15 min.)
- B. Fælles opsamling (10 min.)
- C. Læreren gennemgår Broby Johansens to tekster:
1. ydre monolog? -figurdigte med brudte vers og strofer, store bogstaver giver effekter af bladtegnig, "figurativ poesi", hårde konsonanter
 2. akronisk tid: beskrevet et øjeblik og dog en eller anden form for udvikling
 3. implicit fortæller i budemåde!
- D. Til sidst kort gruppearbejde med Emil Aarestrup, Der er en sjæl i denne albu (fremstillingsformer, komposition og fortællerforhold)
- E. Fælles gennemgang og sammenligning af de fire digte!

LEKTIE

1. Textanalyse.dk s. 91-101
2. Thomas Kingo, De fattige udi Odense Hospital (1689) (Danske digte, Rosinante s. 166-168)
3. R. Broby Johansen, Blod, Bordelpige dræber ufødt (1922) og Ligskænder (1922) (Danske digte, Rosinante, s. 1043)
4. Emil Aarestrup, Der er en sjæl i denne Albu (1838) (Danske digte, Rosinante, s. 752)

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/6-benny-andersen-sprog-og-stil/>

LEKTION 4

SEKVENSER

Introduktion til "Sproglige virkemidler"? (tekstanalyse.dk s. 102-114):

SÆTNINGSKONSTRUKTION:

-brudte sætninger -ufuldstændige sætninger (ellipser), -anderledes ordstilling (anastrofe), -anderledes tensesætning.

ORDKLASSER:

- Adjektiver (tillægsord) -beskrivende eller vurderende
- Substantiver
- Verber (udsagnsord) -sanserverber (høre, føle), aktive verber (løbe, smide, skyde)

STILFIGURER:

- Troper (billedsprog) -realplan vs. billedplan (overført betydning)
 - sammenligning ("som")
 - metafor; -sammensat metafor, -besjæling, -personifikation, -tingsliggende metafor
 - symbol; -personlige symboler, -konventionelle symboler, -litterære symboler
 - allegori (samlet konkret fortælling der skal forstås i overført betydning)
- Kort gruppearbejde med Bønnelycke, Hymne til min barndoms gader (futurisme og ekspressionisme) (se på sætningskonstruktion og ordklasser) (15 min.)
- Fælles opsamling (10 min.)
- Til sidst kort gruppearbejde med Sophus Clausens, Ekbatana (symbolisme), se på stilfigurer!
- Gruppearbejde: find metafortyper i Ekbatana

- Læreroplæg (jeg skriver på tavlen imens de snakker Ekbatana)

FIGURER:

- Gentagelsesfigurer (skaber dynamik og opmærksomhed)
- Modsætningsfigurer (ord der opstilles som tydelige modsætninger)
- Dramatiske figurer (-værdiladning; stemningssmarkører, holdningsmarkører, -humor, ironi, sarkasme og parodi)
- Klangfigurer (lyddord, -lydlige ordspil; remser og rim)
 - rim; -stavelsesrim (endeim, indrim, parrim, krydsrim, klamrerim, mandlige rim, dobbeltrim, bogstavrim)
 - rytme; skandering; trykstærk = -, tryksvag = U, jambe, troka, anapæst, daktyl, lyse og mørke vokaler, pause, ordspil
- Del klassen op i to lige store halvdele; den ene halvdel analyserer Den tapre landsoldat (om 1864), og den anden gruppe analyserer Nat i Berlin 1921 med fokus på figurer og klangfigurer (det hele)
- Til sidst fremlægger 2 udvalgte grupper ved tavlen.

LEKTIE

- Textanalyse.dk s. 102-114
- Sophus Clausen, Ekbatana (1896) (Danske digte, Rosinante, s. 857)
- Emil Bønnelycke, Hymne til min barndoms Gader (1927) (Danske digte, Rosinante s. 986)

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/6-benny-andersen-sprog-og-stil/>

LEKTION 5

SEKVENSER

Fokus på sproglige virkemidler: Figurer, humor, rim, rytme, vokaler, ordspil.

- A. Gruppearbejde: find metafortyper i Ekbatana
- B. Læreroplæg (jeg skriver på tavlen imens de snakker Ekbatana)

FIGURER:

1. Gentagelsesfigurer (skaber dynamik og opmærksomhed)
 2. Modsætningsfigurer (ord der opstilles som tydelige modsætninger)
 3. Dramatiske figurer (-værdiladning; stemningsmarkører, holdningsmarkører, -humor, ironi, sarkasme og parodi)
 4. Klangfigurer (lyddord, -lydlige ordspil; remser og rim)
 5. Rim; -stavelsesrim (endeim, indrim, parrim, krydsrim, klamrerim, mandlige rim, dobbeltrim, bogstavrim)
 6. Rytme; skandering; trykstærk = -, tryksvag = U, jambe, troka, anapæst, daktyl, lyse og mørke vokaler, pause, ordspil
- C. Del klassen op i to lige store halvdele; den ene halvdel analyserer Den tapre landsoldat (om 1864), og den anden gruppe analyserer Nat i Berlin 1921 med fokus på figurer og klangfigurer (det hele)
 - D. Til sidst fremlægger 2 udvalgte grupper ved tavlen.

LEKTIE

1. [Textanalyse.dk](http://textanalyse.dk) s. 115-130
2. Peter Faber, Den tapre landsoldat (1848) (Danske digte, Rosinante s. 783)
3. Tom Kristensen, Nat i Berlin 1921 (1927) (Danske digte, Rosinante s. 1001)

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/6-benny-andersen-sprog-og-stil/>

LEKTION 6

SEKVENSER

- A. Arbejde med eksamensspørgsmålet individuelt og fælles gennemgang til sidst:

Lav en stilistisk analyse og fortolkning af Per Højholts digt Månen forklaret (1993). Du skal sætte særligt fokus på brugen af metaforer i digtet.

Læg også vægt på digtets stemning. Hvordan understreger digtet denne stemning sprogligt? Perspektiver til sidst til andre digte om naturen.

- B. Først individuelt arbejde med eksamensspørgsmålet.
- C. Til sidst fælles gennemgang af eksamensspørgsmålet og Højholts digt.

LEKTIE

1. Per Højholt, Månen forklaret (1993) (Danske digte, Rosinante, s. 1273)
2. Læs jeres noter til forløbet – i dag laver vi en minieksamensprøve i Månen forklaret!

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/6-benny-andersen-sprog-og-stil/>

LEKTION 7

SEKVENSER

RØDDER FORLØB 6
OPSAMLING OG TRÆNING
AF METODISKE BEGREBER

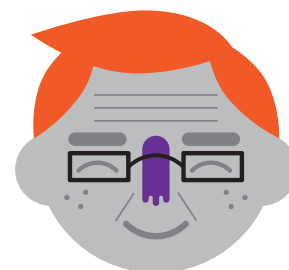
- A. Lav en kompositionsanalyse af digtet Damer af Benny Andersen Damer af Danni Toma. Hvilke hoveddele falder handlingerne i?
- B. Lav en stilistisk analyse af digtet og rapteksten. Find eksempler på de forskellige sproglige virkemidler fra de tidligere lektioner. Hvilke konnotationer eller effekt giver billedsproget. Lav Overvej hvorfor der er forskel på de to teksters sproglige virkemidler.
- C. Lyt til Danni Tomas rap. Hvad betyder, det, at der bliver sat musik til teksten? Hvordan understøtter musikken indholdet?
- D. Skriveøvelse: Beskriv mødet mellem digter-jeget i Benny Andersens "Damer" og en af de fire kvinder fra digtet: dikkedikdamen, slikdamen, lærerindedamen eller en af de kvinder jeget jager om foråret, men nu ud fra kvindens synsvinkel. Du vælger selv om du vil skrive et nyt digt, en kort novelle, et dagbogsnotat eller kvindernes facebook-opdatering, selvom dikkedikdamen næppe har en...

LEKTIE

1. Damer, Benny Andersen
2. Danni Toma, Damer

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/6-benny-andersen-sprog-og-stil/>

Det går ikke uden
det er besværligt med
men uden går det slet ikke
uden hud intet hår
ingen rub uden stub
uden damer
det går ikke uden
det er besværligt med
men uden går det i stå
pulsene ville slå langsommere
nakken stivne
når der ingen var at vende sig efter
benene stagnerer i skrivebordsstilling
hvorfor rejse sig mere
øjnene hærdne og irres
kroppen størkne i tøjet som gips
der ville man så sidde
kold afstøbning af svunden uro
det eneste der skiller os
fra Thorvaldsens museum
er damer
lige fra dikkedikdamer
bøjet over ens barndom
slikdamer med brønde af jordbæris
siloer med spejderhagl
lærerindedamen med Peter Plys som føljeton
til alle de damer man senere kiggede efter
fløjtede efter
længtes efter
lagde sig efter
når træerne åndeløst sprang ud
og duerne kurrede
hundene gispede
foråret strammede
man strejfedede rundt med plirende sjæl
faldt over sig selv
som en sprællemænd samlet forkert
snublede over armene
bed negle på tæerne
fik fortiden op over ørerne
når man trak sig i snoren
gik stædigt vild mod solen for at opnå
modlyset gennem en gazenederdel
Kraka med ispind

og når silhouetten standsede
og klæde et myggestik på ryggen
stivnede man og slog rod
lod mørke og myg falde på sig
og senere
jalousi på cykel
rundt og rundt
om et enligt glødende vindu
hjem foran spejlet med barberblad foran struben
indøvelse af en skærende latter
der aldrig rigtig blev brug for
hvordan var det gået uden damer

uden damer havde man næppe levet videre
uden damer var man næppe blevet født
madet
puttet
uden damer var man næppe blevet bror, far
svoger
hanrej
uden damer havde man næppe opdaget Fanø
Chagall
Karlsvognen
uden damer var man aldrig kommet ud af skabet
uden damer havde man ligget i sit penalthus
dårligt spidset
til min dødsdag vil jeg klatre i dametræer
som jeg har gjort fra barn
klatre uden om Thorvaldsen
drikke af dameflasker
trutte i dametrompeter
uden damer var det aldrig lykkedes
det er besværligt med
det er umuligt uden.

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/6-benny-andersen-sprog-og-stil/>

Det går ikke uden
og det besværligt med
men uden går det slet ikk'.

Damer.

Og Pulsen ville slå langsommere
og nakken stivne
når der ingen var at vende sig efter.
Hvorfor så rejse sig?

Og mine øjne ville hærde og irres
og min krop vil størkne ligesom gips
og der vil man sidde
i en kold afstøbning af svunden uro
og det eneste der skiller os fra os
er damer.

Damer damer damer damer.

I ved jeg har en ting for alle jer
damer damer damer damer

Lige meget hvor jeg henne så ser jeg
damer damer damer damer
af Benny Andersen.

Damer damer damer damer
af Benny Andersen.

Jeg fanger dit blik, midt
i trafikens kaos
og lige der blev jeg forelsket.

Du minder mig om alt
og ingenting
og jeg vil ind i dit hjerte

Dame.

Og til min dødsdag vil jeg klatre i dine træer
som jeg har gjort fra barn
og jeg vil drikke af dameflasker
og jeg vil trutte i dametrompeter
for uden jer var det aldrig lykkedes.

Damer damer damer damer.

I ved jeg har en ting for alle jer
damer damer damer damer.

Lige meget hvor jeg henne så ser jeg
damer damer damer damer
af Benny Andersen.

Damer damer damer damer
af Benny Andersen.

Det her det burd' vi gøre noget mere.

Din stemme den aktiverer
noget inde i mig.

Dine øjne de komplicerede
at vores hører sammen er ikke svært at acceptere
men når du er omkring bliver jeg nemt distraheret.
Du' sexet og du ved det
og nogle gange er sexet svært at lev' med men
jeg føler at vi styrer skuden
desuden
så vil jeg aldrig leve uden.

Det går ikke uden
og det er besværligt med
men uden går det i stå
til alle de damer man
senere kiggede efter
og fløjtede efter.

Damer damer.

Det er umuligt uden

damer damer damer damer.

I ved jeg har en ting for alle jer
damer damer damer damer.

Lige meget hvor jeg henne så ser jeg
damer damer damer damer.

I ved jeg bare vil hænge med alle jer
damer damer damer damer
af Benny Andersen.

Damer damer damer damer.

I ved jeg har en ting for alle jer
damer damer damer damer.

Lige meget hvor jeg henne så ser jeg
damer damer damer damer.

I ved jeg bare vil hænge med alle jer
damer damer damer damer
af Benny Andersen.

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/6-benny-andersen-sprog-og-stil/>